

Maastricht

in Beeld

De cellen van
politiebureau Wyck

56

januari 2024





De cellen van politiebureau Wyck

Rond 1890 werd dit hoekpand gebouwd als hulppostkantoor aan de Stationsstraat 60 en politiebureau aan de Lage Barakken 29-31.

De bouwstijl is neo-rennaissance, hoewel het ook eclectisch met Hollandse renaissance wordt genoemd. Dat is door de trapgevels wel verklaarbaar.

Het postkantoor is tot begin 2024 in gebruik geweest als winkel in kantoorartikelen, wenskaarten en tijdschriften met postkantoor van PostNL.

Dit politiebureau van de Gemeentepolitie is opgericht vanwege korte aanrijroutes en snelle reactietijden. Het hoofdbureau op het Vrijthof lag immers niet in de buurt. Binnen is een cellencomplex dat erg de moeite waard is om te bekijken. Dit bureau is met Carnaval 1970 opgeheven. Het is sindsdien gebruikt als opslag/magazijn voor de winkel en is daardoor vrijwel authentiek gebleven. Inclusief de berichten van de arrestanten...

Op de foto links zien we de ingang van het bureau en het cellencomplex.

Adres: Lage Barakken 29
Monumentenregister: <https://monumentenregister.cultureelerfgoed.nl/monumenten/506690>



Op de ansichtkaart links zien we het complex met onderin de ingang van het postkantoor en links de brede ingang van het bureau. De dubbele deur komt uit in een hal met daar een loket waar het publiek terecht kon voor vragen, aangiftes en meldingen. Een deur gaf toegang tot een tweede hal en daar was een getraliede deur naar het cellencomplex. Het onderschrift van de kaart luidt: HET NIEUWE POSTKANTOOR WIJK MAASTRICHT, LE NOUVEAU BUREAU DES POSTES. De gevel is in de loop van ruim een eeuw goed intact gebleven.

Historisch Centrum Limburg, Fotocollectie GAM, nummer 3732, auteur/fotograaf onbekend, datering 1909.

Boven de drie raampartijen op de begane grond zien we de halfbogen die gevuld zijn met afbeeldingen. Aan de Stationsstraat, waar het postkantoor was, is het wapen van de Staat der Nederlanden. Om de hoek, in de Lage Barakken, zien we de Engel van Maastricht. En nog iets verder, het politiebureau, met het portret van een agent met kepi (de hoge pet). Aan de ene kant een handboei en een slot en aan de andere kant een sabel met een schede. De techniek is *yezeria* of *sgraffito*. Het zijn twee lagen stuc in verschillende kleuren. Na het aanbrengen van de lagen wordt een deel van de buitenste laag weggekrast zodat de voorstelling ontstaat.



Een blauwdruk van de Voorgevel van het Hulppostkantoor en Politiebureau te Wijk. De schaal is 1 op 50, 50 keer kleiner dan de werkelijkheid. De tekening bestaat uit twee delen. Rechts kijken we langs de gevel aan de Stationsstraat. We zien daar een stukje van de houten erker aan de schuine zijde op de hoek. In het linkerdeel zien we de drie zijden naast elkaar. Rechts de Stationsstraat, dan de hoek met de erker. Dan zien we twee blokken aan de Lage Barakken, eerst nummer 31 en links nummer 29, het politiebureau. In die gevel zien we rechtsonder de dubbele toegangsdeur.

Met het bouwjaar is iets vreemds, omdat in Delpher een krantenartikel melding maakt van de

inschrijvingen van de aanbesteding. Het artikel is van 11 mei 1905, de Limburger Koerier. De bouwtekening zegt ook 1905-1906. De bouwkosten zouden tussen 20.748 en 26.615 gulden zijn geweest.

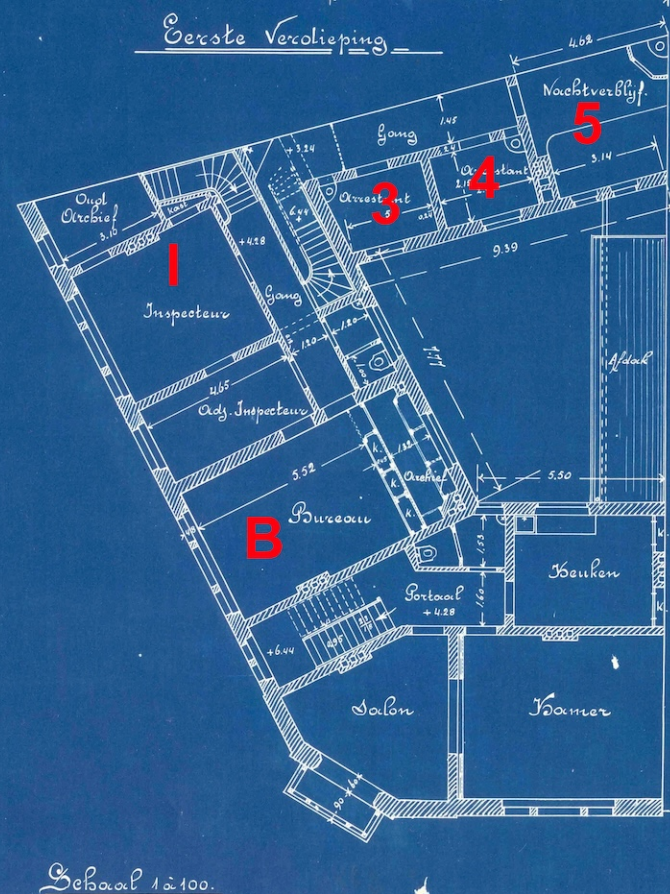
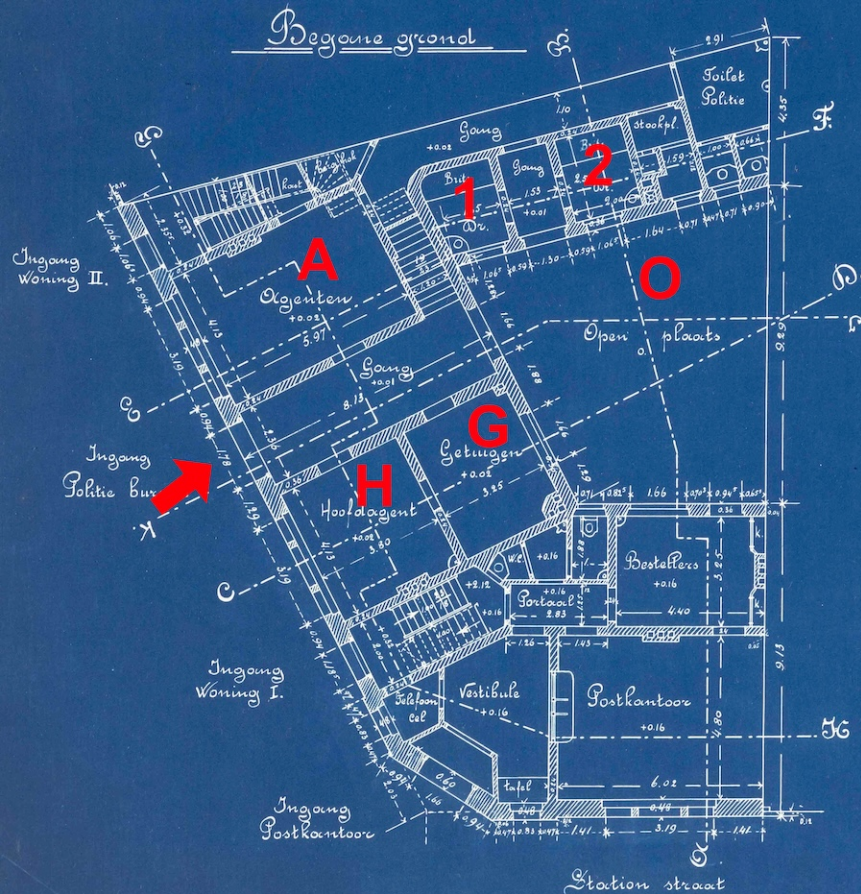
Het omgeslagen schip is aangedreven onder de spoorbrug door en nabij de Zinkwitfabriek aan wal gehaald.

Aanbesteding.

Inschrijvingen voor den bouw van een hulppostkantoor met **politiebureau** aan de Stationstraat, hoek **Lage Barakken**:

J. Lejeune-Koumans f 26615.—; B. Reggers f 21960.—; H. Peters te Roermond f 20748.—

RECLAME-ANNONCES à 25 cents per regel.



Op deze blauwdruk zien we links de Begane grond en rechts de Eerste verdieping van het hele pand. De schaal is 1 op 100, 1 meter in het gebouw is op de tekening 1 centimeter. Bij de rode pijl is de ingang. Waar kijken we naar?

Begane grond

- A Agenten
- H Hoofdagent
- G Getuigen
- O Open plaats (buiten)
- 1 Cel 1
- 2 Cel 2

Eerste Verdieping

- I Inspecteur met daarnaast de adjunct inspecteur
- B Bureau
- 3 Cel 3
- 4 Cel 4
- 5 Cel 5

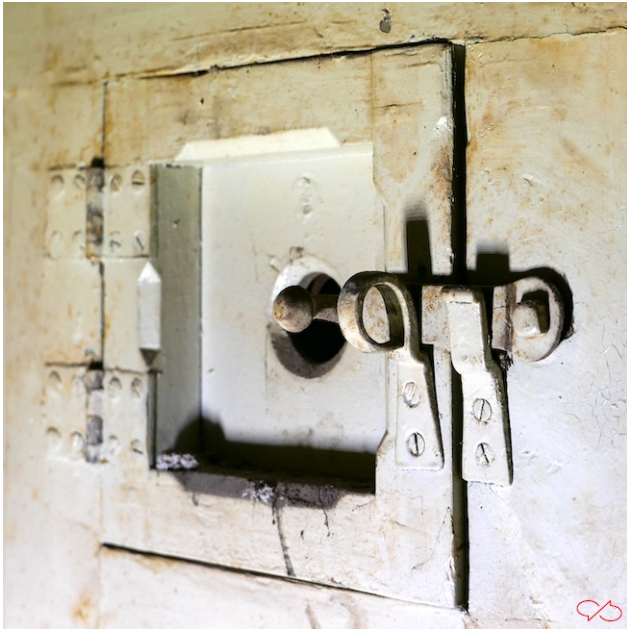
Bron blauwdruk links: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/3f/Maastricht%2C_bluwdruk_Stationsstraat_6o.jpg

Bron blauwdruk boven: https://nl.m.wikipedia.org/wiki/Bestand:Maastricht,_bluwdruk_Stationsstraat_6o_%282a%29.jpg

Er zijn vijf cellen. Nummers 1 en 2 lagen op de begane grond. Daar zijn nu twee transformatoren voor het elektriciteitsnet. De tweede daarvan is aangelegd op 5 november 1975. Omdat het bureau in 1970 opgeheven is, waren de cellen toch niet meer nodig. Via een brede en wat steile trap komen we in de gang waar cellen 3, 4 en 5 liggen. De hele gang kan worden afgesloten met een hek met tralies. Per cel zijn er dikke houten deuren met het celnummer, een slot en twee flinke schoten. In het midden zit een luikje dat open kan. Daardoor kan eten en drinken naar binnen, dan hoeft de celdeur niet open. In het luikje zit een kijkglasje zodat de agent controles kan doen. De cijfers zijn door een letterschilder met een penseel op de deuren geschilderd. In blauw krijt zijn de hulplijnen getekend.



Cel 3 en 4 zijn eenpersoonscellen. Er is een brits, een lattenwerk om er een matras op te leggen. Opklapbaar zodat er goed schoongemaakt kan worden. Verder zit er aan de andere muur een opklapbaar tafeltje en een plank om op te zitten. In de hoek naast de deur is het toilet. Onder het ronde deksel zit een emmer. In de gang naast de celdeur is een luik. Daar kan men de emmer van buitenaf vervangen. Op de foto rechts is dat luik te zien, helemaal rechtsonder. Hoog boven het toilet, net onder het plafond, is een nis met aan de celkant tralies. In de nis zit een lamp. Die verlicht zowel de gang als de cel. Er zijn drie schakelaars waarmee het licht aan- of uitgedaan kan worden. De arrestant kon dat niet zelf. Wel was er binnen naast de deur een drukknop voor een bel. Vanuit iedere cel gingen draden naar het kantoor van de Agenten, daar waren vijf lampen. Zo kon de agent zien wie er gebeld had. Ik vermoed dat misbruik onprettige consequenties had. Het verblijf was geen pretje, water en brood.







Er zijn ramen. Maar alleen voor het daglicht. De ruiten zijn mat, naar buiten kijken kan nauwelijks. Er is een binnenplaatsje waar niks te zien is dan wat kale muren. De hemel is niet te zien. Een klein venstertje kan open voor de frisse lucht. Aan de buitenkant zijn een rooster en tralies.

In de cellen is wel centrale verwarming. De dikke buizen die net onder het plafond lopen. De kraan is in de gang. De installatie is ooit aangelegd door Chr. Brouwers uit Maastricht, zijn telefoonnummer was 4360. Het is toch hartverwarmend dat de service zover gaat dat je kunt zien welke kant je op moet draaien.





Cel nummer 5, voor groepen arrestanten. Die heeft een afgeschoten toilet, een wasbakje en een grote verhoging met latten waarop matrassen gelegd



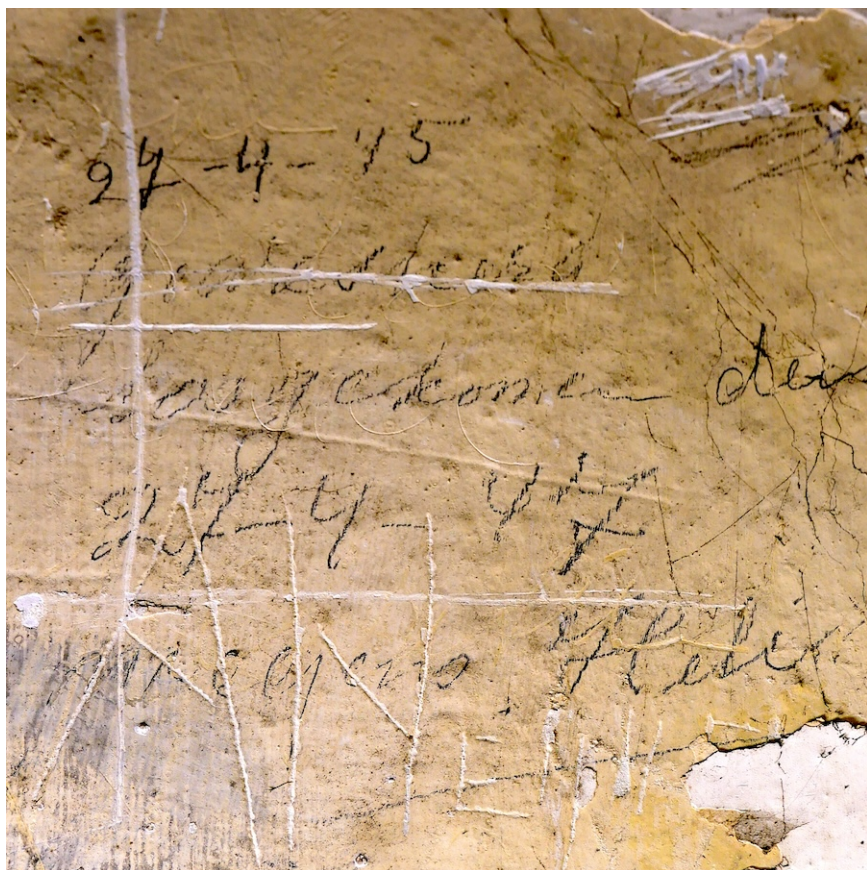
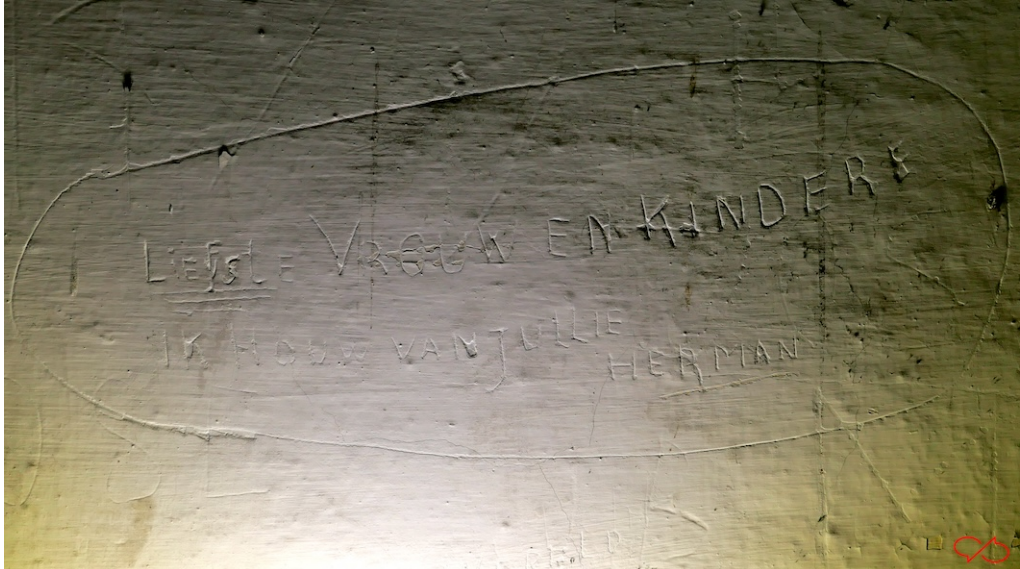
konden worden. En twee kleine ramen waardoor men de buitenwereld niet kon zien. Op alle muren zijn inscripties te zien, boodschappen van toen.

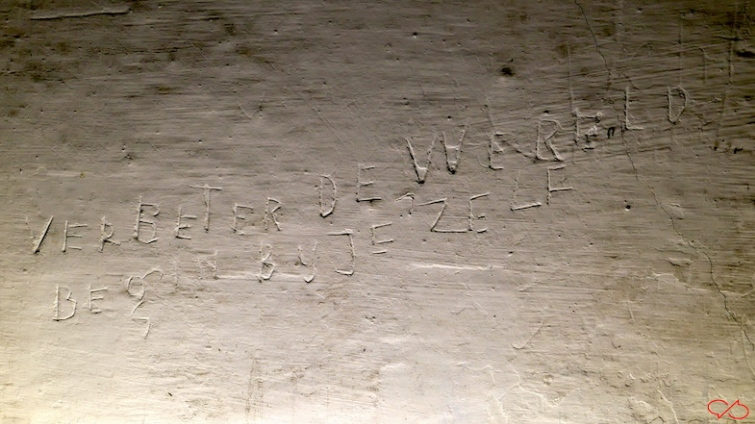
Wat hartenkreten:

Liefste Vrouw en Kindere ik hou
van jullie Herman

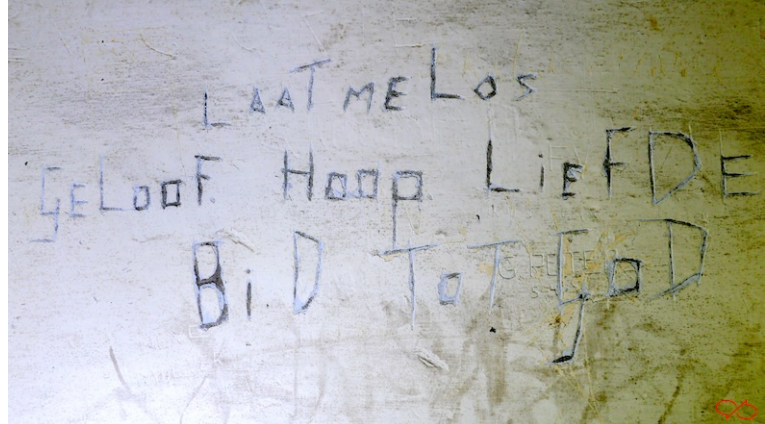
Vedacht van [...] Maar ik ben
onschuldig en weet van niets ik
hoop dat ik vandaag naar huis kan
gaan

27-4-'45 gearresteerd
teruggekomen 27-4-'47 wegens
Helen [heling].





Er zijn ook berichten met namen. Die heb ik wegens privacy niet geplaatst. Maar wel die van Paul die hier op 3-42 was. Het was tijdens de oorlog. Wat het teken eronder betekent, heb ik niet kunnen



achterhalen. Mijn Jezus Barmhartig Sta Mij Bij. En opvallend zijn de spelletjes boter-kaas-en-eieren op de muur in de groepsel. Maar de tragiek achter veel berichten blijft.





Wat er met dit cellencomplex gaat gebeuren nu de winkel er niet meer is, is onduidelijk. Het pand is eigendom van de Gemeente Maastricht. Dit stuk historie, zo onverwacht te voorschijn gekomen, moet op een of andere manier bewaard blijven. Te bezoeken met een gids tijdens een Open Monumentendag.





Maastricht in Beeld kortweg MiB



MiB is een fotomagazine voor liefhebbers van de stad Maastricht. De opzet is simpel: interessante onderwerpen, behoorlijke foto's, korte stukken tekst met wat uitleg en achtergronden en een nette layout.

Graag wil ik familie Cobben, Rindert van den Eeckhout, John Kerkhofs en Jan Rouvroye bedanken voor hun bijdragen.

Dit magazine is gratis en komt uit de Boekenkast van Peter Scheele:

<https://scheelpj.home.xs4all.nl/Site>

Ik wens u veel kijk- en leesplezier.

Peter Scheele 



Colofon

Camera: Panasonic Lumix LX100, Make II

Bewerking: Adobe Lightroom Classic 13.1

Opmaak: Apple Pages 13.2

Font: Odile Light van **Kontour**

Foto's, tekst en opmaak: Peter Scheele